

cholog vystaven nejintenzivnějšímu „zahrnutí“, vstupuje do nejintenzivnějšího recipročního procesu, a proto by této techniky, která skrývá mnohá úskalí, měl užívat jen zralý terapeut.

Závěrečný referát PhDr. J. Špítze se zabýval zjišťováním konceptu vlastní rodiny v diagnostice rodinného systému. Každý člen rodiny hodnotí vlastní rodinu, a to volbou lístků s předepsanými formulacemi (např. rodina nám mnoho znamená; nejsme tak dobrá rodina, jak bychom mohli být; stále se hádáme, společenství nám nic

nedává ap.). Pro každého člena rodiny je vypočteno skóre, z korelací se usuzuje na těsnost vztahů v systému rodiny.

Celkově lze říci, že seminář přinesl jistě mnoho cenných poznatků a byl otevřeným předáváním osobních zkušeností, i když v závěrečném hodnocení P. Říčana zazněl určitý tón zklamání, neboť i na tomto fóru se projevily známky odklonu od diagnostiky k terapii, jak tomu bývá často i v praxi.

Lea Svancarová

DOC. PhDr. JÁN GRÁC, CSc. PÄTDESIATROČNÝ

V apríli tohto roku sa dožil 50 rokov významný odborník psychológie výchovy, zástupca vedúceho Katedry pedagogickej psychológie FFUK v Bratislave, doc. PhDr. Ján Grác, CSc. Narodil sa 5. apríla 1930 v Kovarciach, okr. Topoľčany. Po gymnaziálnych štúdiách v Topoľčanoch (1950) vyštudoval na FFUK v Bratislave (1956) odbor psychológiu. Roku 1959 ako externý poslucháč nadobudol ďalšiu vysokoškolskú kvalifikáciu s aprobáciou filozofia — história. Roku 1966 získal doktorát filozofie aj vedeckú hodnosť kandidáta psychologických vied a r. 1969 sa habilitoval na docenta pre odbor pedagogickej psychológie.

Po maturite r. 1951 pôsobil ako učiteľ na strednej škole v Pustom Chotári (okr. Zlaté Moravce). Po ukončení vysokoškolského štúdia pracoval v rokoch 1956—1962 na Ústave pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Bratislave ako vedúci sekcie pedagogiky a psychológie. V rokoch 1962—1964 pôsobil ako stredoškolský profesor na gymnáziu v Bratislave, Novohradská ul. Od r. 1966 až dosiaľ pracuje na FFUK v Bratislave. Na Katedre pedagogickej psychológie FFUK sa špecializuje pedagogicky na psychológiu výchovy.

Vo svojej doterajšej odbornej a vedeckej činnosti sa zameriaval na rie-

šenie pedagogicko-psychologických problémov výchovy. V tejto činnosti možno vyčleniť štyri charakteristické okruhy, ktoré tematicky i chronologicky na seba nadväzujú alebo sa prepletajú.

V začiatočnom období (1957—1962) sa zameriaval na riešenie pedagogicko-psychologických otázok pracovnej výchovy. Výsledky teoretických a empirických bádání publikoval v dvoch knižných monografiách, *Príspevok k metodike základov výchovy* (1961) a *Organizácia výrobnéj práce žiakov* (1963). S riešením tejto problematiky súvisí aj učebný text *Educational Psychology* (1976), napísaný pre potreby medzinárodného postgraduálneho kurzu učiteľov rozvojových krajín, organizovaného UNESCO.

V druhom období (1963—1968) jeho vedecko-výskumnej činnosti sa J. Grác zameriaval na riešenie výchovných problémov, vyplývajúcich zo spoločenského styku dospievajúcej mládeže. Výsledky zhrnul v monografii *Spoločenský styk a psychológia výchovy mládeže* (1969), ktorú predložil ako habilitačný spis. Kniha sa stretla s pozitívnym ohlasom nielen v ČSSR, ale aj v zahraničí (časť bola publikovaná v MER). O týchto výsledkoch prednášal v PER a v MER.

Tretím okruhom jeho vedecko-výskumnej činnosti (1969—1973) boli výchovné problémy vyplývajúce z realizovania študijného života dospievajúcej mládeže, ktoré J. Grác skúmal z aspektu školskej psychológie. Výskum tejto problematiky zavŕšil publikovaním knižnej monografie *Škola a psychológia spokojnosti mládeže* (1973).

Vo štvrtom (a súčasnom) období sa zameriava na riešenie výchovných otázok z aspektu špecifických potrieb koncipovania psychológie výchovy ako jednej z najmladších špeciálnych oblastí pedagogickej psychológie. Naväzuje tak nielen na svoju začiatočnú monografiu *Kapitoly o výchovnej práci v detských domovoch* (1959) a všetky doterajšie výsledky jeho prác z oblasti psychológie výchovy, ale zameriava sa aj na samostatné výskumy rozličných otázok psychických mechanizmov formatívnych procesov. Výsledky publikoval vo viacerých štúdiách nielen v ČSSR, ale aj v zahraničí (ZSSR a NDR). S touto činnosťou, ktorá zostáva naďalej stredobodom jeho výskumnej a pedagogickej činnosti aj v súčasnosti, súvisí i napísanie knižnej monografie *Pohľady do psychológie hodnotovej orientácie mládeže* (1979) a príprava (u nás prvého) učebného textu *Úvod do psychológie výchovných procesov*.

Popri týchto základných vedecko-výskumných okruhoch jeho vedľajšou, ale blízkou záujmovou oblasťou, ku ktorej sa od ukončenia vysokoškolských štúdií často vracia, je psychológia samostatného učenia sa. V rámci nej rozpracoval otázky psychologických prístupov k racionalizácii samostatného učenia jedinca, a to tak na úrovni priamych vedecko-popularizačných prístupov, napr. v knihe *Ako sa úspešne učí?* (1964), ako aj na úrovni encyklopedického spracovania problematiky, napr. v knihe *Psychológia samoučenia* (1978).

Ako vysokoškolský učiteľ je spoluautorom viacerých učebných textov a učebníc. Samostatne vydal učebné texty *Anatomicko-fyziologické a psychické osobitosti žiakov* (1957), *Kapitoly zo psychológie osobnosti učiteľa* (1958), *Pedagogická psychológia vzdelávacích procesov* (1978). Je spoluautorom vysokoškolských učebníc *Teória výchovy* (1972) a *Psychológia pre učiteľov* (1973).

Výsledky bádání vo svojom odbore ochotne podáva aj vedecko-popularizačnou formou, a tak ich sprístupňuje bezprostredným potrebám socialistickej spoločenskej praxe na úseku výchovy. Publikoval nielen množstvo článkov v stránickej, odborárskej, zväzovej a ostatnej tlači, ale napísal i knižné publikácie *Mladí v spoločnosti* (1966) a *Rozumieme deťom a mládeži* (1972). Posledná z nich bola r. 1973 odmenená 1. cenou za literatúru a r. 1979 vyšla aj v Maďarsku.

Doc. PhDr. Ján Grác, CSc. je členom viacerých vedeckých spoločností, napr. Slovenskej psychologickéj spoločnosti SAV. Od r. 1969 až dosiaľ je aktívnym členom Medzinárodnej asociácie aplikovanej psychológie. Je členom viacerých vedecko-metodických komisií a rád pri rozličných ústredných orgánoch a inštitúciách. Od r. 1973 je externým vedúcim Katedry psychológie na Doškoľovacom stredisku Osvetového ústavu v Bratislave. Za jeho prácu mu ústredné spoločenské organizácie udelili viaceré vyznamenania, čestné uznania, diplomy, plakety a medaily.

Pri príležitosti významného životného jubilea prajeme doc. PhDr. Jánovi Grácovi, CSc. v jeho ďalšom živote veľa tvorivých síl vo vedeckej a pedagogickej činnosti v oblasti psychológie výchovy, dobrého zdravia a spokojnosti v rodinom a pracovnom prostredí.

Ladislav Durič